

Raportul
privind executarea bugetului public național
și a componentelor acestuia
în semestrul I al anului 2020

2020

Chișinău

Cuprins

Introducere	3
Evoluții macroeconomice recente ale economiei naționale.....	5
Executarea bugetului public național în semestrul I al anului 2020.....	8
Executarea bugetului de stat în semestrul I al anului 2020	12
Evoluții în domeniul datoriei de stat și altor angajamente condiționate în semestrul I 2020.....	21
Perspectivile executării bugetului public național până la finele anului 2020 .	25

Introducere

Raportul privind executarea bugetului public național și a componentelor acestuia în semestrul I al anului 2020 este elaborat în baza prevederilor art. 72 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014.

Legea bugetului de stat pentru anul 2020, Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2020, precum și Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2020 au fost aprobate în decembrie 2019. Executarea bugetului în semestrul I al anului 2020 a avut loc pe fundalul impactului fără precedent al pandemiei COVID-19 asupra economiei și populației Republicii Moldova, precum și asupra bugetului. Pentru a asigura ajustarea rapidă a priorităților de finanțare la noile circumstanțe, în luna aprilie 2020, în conformitate cu prevederile art.61 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, a fost aprobată Legea nr.61/2020 privind modificarea Legii bugetului de stat pentru anul 2020 nr.172/2019.

Proiectul de modificare a legii bugetului de stat pentru anul 2020 a venit cu revizuirea majoră a bugetului. Modificările operate la bugetul de stat pentru anul 2020 au fost determinate de condițiile impuse de starea de urgență, instituită în rezultatul răspândirii pandemiei COVID-19 la începutul lunii martie 2020.

De rând cu actualizarea prognozei indicatorilor macroeconomici, rectificarea legilor bugetare pentru anul 2020 a fost dictată și de necesitatea întreprinderii unui șir de măsuri axate prioritar pentru:

- majorarea cheltuielilor destinate sistemului de sănătate publică;
- majorarea alocațiilor bugetare pentru sporirea protecției sociale a populației;
- susținerea financiară a sectorului real al economiei naționale;
- compensarea veniturilor ratate ale bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat și determinarea sursei de finanțare a reducerii veniturilor pentru fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală;
- impunerea unui regim de austeritate în finanțarea cheltuielilor de întreținere a autorităților publice;
- ajustarea unor programe curente de cheltuieli, fără a prejudicia cheltuielile prioritare și diminuarea semnificativă a cheltuielilor capitale.

Conform prevederilor Legii 61/2020 și art.17 al Legii bugetului de stat pentru anul 2020 nr.172/2020, la situația din 30.06.2020, veniturile bugetului de stat s-au diminuat cu 6 336,5 mil. lei, iar cheltuielile bugetului de stat și soldul bugetar (deficitul) s-au majorat, respectiv cu 2 223,4 mil. lei și cu 8 559,9 mil. lei.

Parametrii bugetului de stat pentru anul 2020 modificați, se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	Aprobat	Precizat	Devieri (+,-)
Venituri	44.136,6	37.800,1	-6.336,5
Cheltuieli	51.551,9	53.775,3	2.223,4
Sold bugetar (deficit)	-7.415,3	-15.975,2	-8.559,9

Totodată, prin legile nr.62/2020 și nr.63/2020 au fost operate modificări la Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2020. Ca urmare, partea de venituri a bugetului public național s-a diminuat cu 7 532,9 mil.lei, iar partea de cheltuieli și deficitul bugetar s-au majorat, respectiv, cu 1 259,0 mil.lei și 8 791,9 mil.lei.

Indicatorii bugetului public național pentru anul 2020 modificați, se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	Estimat/ aprobat	Precizat	Devieri (+,-)
Venituri	69.218,2	61.685,3	-7.532,9
Cheltuieli	76.633,5	77.892,5	1.259,0
Sold bugetar (deficit)	-7.415,3	-16.207,2	-8.791,9

Evoluții macroeconomice recente ale economiei naționale

Criza declanșată de pandemia COVID-19 reprezintă mai mult decât o criză globală de sănătate și este una dintre cele mai mari provocări pentru toate țările lumii, având forța de a genera efecte devastatoare asupra economiei și vieții oamenilor. Răspândirea pandemiei COVID-19 a impus necesitatea declarării stării de urgență pe data de 17 martie pentru o perioadă de 60 zile. Aceasta a determinat restrângerea sau sistarea temporară a activității companiilor din majoritatea sectoarelor economice ca urmare a măsurilor interne de protecție a sănătății angajaților și de prevenire a răspândirii infecției cu coronavirus. Totodată, șocurile interne și externe generate de răspândirea pandemiei COVID-19 vor exercita un impact major asupra economiei naționale și în a doua jumătate a anului 2020. Deși magnitudinea șocurilor încă nu era clară la sfârșitul lunii martie, Ministerul Economiei și Infrastructurii, în comun cu experții Fondului Monetar Internațional (FMI), a revizuit prognoza macroeconomică pentru anul 2020 de la o creștere a Produsului intern brut de 3,8% la un declin de circa -3,0%.

Spre deosebire de crizele anterioare, pandemia COVID-19 a afectat mult mai rapid și mai profund întreaga economie, reducând din cererea internă și cea externă. Disponibilitatea datelor statistice care scoteau în evidență impactul pandemiei (datele privind producția industrială, comerțul interior de bunuri și servicii, remitențele, transportul de mărfuri și pasageri, comerțul exterior, indicatorii externi, etc.) au condus la revizuirea de către Ministerul Economiei și Infrastructurii a prognozei evoluției Produsului intern brut până la descreșterea de -4,5% pentru anul 2020, care a fost coordonată cu experții FMI în cadrul misiunii din luna iulie 2020.

În trimestrul I al anului 2020, *Produsul intern brut* a înregistrat o creștere modestă de 0,9% și a însumat 43,7 mld. lei. Performanța slabă a economiei din trimestrul I poate fi atribuită atât tendinței de temperare a economiei din anul 2019, cât și primelor efecte negative ale pandemiei COVID-19. Cererea internă, determinată exclusiv de investițiile în construcții, a fost cea mai importantă sursă de susținere a creșterii economice, în timp ce atât consumul privat, cât și exporturile au scăzut.

Rata inflației în semestrul I al anului 2020 a constituit 1,1% față de decembrie 2019, înregistrând o micșorare cu 3,2 p.p. comparativ cu rata inflației din aceeași perioadă a anului 2019. Rata anuală a inflației a constituit 4,3%, încadrându-se în intervalul țintă a inflației stabilit de Banca Națională a Moldovei (5% +/- 1,5%).

De la începutul anului 2020, *moneda națională* a marcat o depreciere de 0,1% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,21 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2020 până la 17,23 lei la 30.06.2020) și de 0,9% față de Euro. *Stocul activelor valutare de rezervă ale Băncii Naționale a Moldovei* la 30.06.2020

a atins un record istoric de 3 193,6 mil. dolari SUA, majorând-se cu 4,5% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2019.

Comerțul exterior realizat în perioada ianuarie-iunie 2020, ca urmare a răspândirii pandemiei COVID-19 s-a contractat semnificativ. Reducerea cererii externe din partea principalilor parteneri ai Republicii Moldova a rezultat în scăderea exporturilor, iar diminuarea consumului a condus la scăderea importurilor. Astfel, exporturile s-au diminuat cu 14,0%, iar importurile - cu 14,8%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 1 223,0 mil. dolari SUA, față de 1 447,0 mil. dolari SUA în perioada ianuarie-iunie 2019. Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi a constituit 48,9%, fiind mai mare cu 0,4 p.p. decât cel înregistrat în aceeași perioadă a anului 2019.

Volumul producției industriale în perioada ianuarie-iunie 2020 a înregistrat o scădere semnificativă de 7,2%. Diminuarea volumului producției industriale a fost determinată atât de reducerea cererii externe, cât și de restrângerea sau sistarea temporară a activității companiilor din sector, ca urmare a măsurilor de protecție împotriva răspândirii COVID-19. Un impact negativ esențial al crizei pandemice se constată în ramurile exportatoare cum sunt: industria constructoare de mașini, industria ușoară, prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor.

Volumul producției globale agricole s-a diminuat cu 2,8% în semestrul I al anului 2020, însumând circa 5,1 mild. lei. Această evoluție a fost determinată de scăderea producției vegetale cu 26,8%, care a fost influențată de condițiile climaterice nefavorabile. Producția animalieră a crescut cu 2,2%.

În perioada ianuarie-iunie 2020, activitatea investițională s-a temperat. Astfel, **volumul investițiilor în active imobilizate** a scăzut cu 14,9% față de aceeași perioadă a anului precedent, însumând circa 7,9 mild. lei. Diminuarea activității investiționale a fost cauzată, în mare parte, de scăderea esențială a investițiilor în mijloace de transport (-37,0%), în mașini și utilaje (-17,4%), în clădiri nerezidențiale (-16,3%) și în construcții ingineresti (-4,7%).

Comerțul interior de bunuri și servicii a fost în scădere în perioada ianuarie-iunie 2020, din cauza pandemiei COVID-19. Cele mai afectate au fost unitățile comerciale care prestează servicii. În perioada respectivă, volumul serviciilor de piață prestate populației s-a diminuat cu 24,7% în preturi comparabile, iar al serviciilor prestate întreprinderilor - cu 15,2% în preturi curente. De asemenea, a scăzut comerțul de bunuri cum ar fi: comerțul cu amănuntul care s-a redus cu 1,4% în prețuri comparabile, iar comerțul cu ridicata - cu 9,3% în prețuri curente.

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională în trimestrul II al anului 2020 a constituit 7 849,0 lei și s-a majorat în termeni nominali cu 7,5% față de trimestrul II al anului 2019. În sectorul bugetar câștigul salarial mediu lunar a constituit 7 172,1 lei, fiind în creștere cu 7,4%, iar în sectorul real a constituit 8 112,1 lei și s-a majorat respectiv cu 7,6%.

Mărimea medie a pensiei lunare la situația din 01.07.2020 a constituit 2 013,68 lei și s-a majorat cu 6,3% față de situația respectivă din anul 2019 în termeni nominali.

Rata șomajului (ponderea șomerilor BIM în forța de muncă) la nivel de țară pentru trimestrul II al anului 2020 a înregistrat valoarea de 4,2%, fiind cu 0,3 p.p. mai mică față de aceeași perioadă a anului 2019. La oficiile forței de muncă în semestrul I al anului 2020 au fost înregistrați 27,2 mii persoane, cu o majorare de circa 1,9 ori față de numărul înregistrat în semestrul I al anului 2019.

Ministerul Economiei și Infrastructurii reieșind din rezultatele atinse în primele luni ale anului curent, a revizuit prognoza indicatorilor macroeconomici principali pentru anul 2020, care se prezintă în tabelul următor:

Tabelul 1. Prognozele principalilor indicatori macroeconomici pentru anul 2020

Indicatorii	Unitatea de măsură	Prognoze la elaborarea bugetului pentru anul 2020	Prognoze precizate pentru anul 2020 (martie)	Prognoze scontate pentru anul 2020 (iulie)
Produsul intern brut nominal	mild. lei	227,9	212,4	205,2
<i>față de anul precedent în prețuri comparabile</i>	%	103,8	97,0	95,5
Indicele prețurilor de consum				
<i>mediu anual</i>	%	105,7	102,8	102,8
<i>la sfârșitul anului</i>	%	105,0	100,5	100,5
Cursul de schimb al leului				
<i>mediu anual</i>	MDL/USD	18,47	18,92	18,25
<i>la sfârșitul anului</i>	MDL/USD	18,94	18,96	18,12
Export	mil. USD	3 200,0	2 674,0	2 421,0
<i>față de anul precedent</i>	%	109,4	96,2	87,1
Import	mil. USD	6 559,0	5 400,0	5 256,0
<i>față de anul precedent</i>	%	107,1	92,4	90,0
Soldul balanței comerciale	mil. USD	-3 359,0	-2 726,0	-2 835,0
Producția industrială				
- în prețuri curente	mild. lei	62,6	58,3	57,7
- față de anul precedent	%	104,2	97,9	97,0
Producția agricolă				
- în prețuri curente	mild. lei	38,1	33,1	29,2
- față de anul precedent în prețuri comparabile	%	102,6	100,0	88,1
Investiții în active imobilizate				
- în prețuri curente	mild. lei	35,5	30,8	30,8
- față de anul precedent în prețuri comparabile	%	105,0	95,2	95,2
Fondul de remunerare a muncii	mild. lei	58,2	55,3	54,1
<i>față de anul precedent în prețuri curente</i>	%	108,5	102,6	100,2
<i>- față de anul precedent în prețuri comparabile</i>	%	102,7	99,8	97,5
Salariul nominal mediu lunar	lei	7 953	7 560	7 763
<i>față de anul precedent în prețuri curente</i>	%	108,7	102,8	105,5
<i>- față de anul precedent în prețuri comparabile</i>	%	102,8	100,0	102,7

Executarea bugetului public național în semestrul I al anului 2020

Executarea indicatorilor principali ai bugetului public național în semestrul I al anului 2020 se prezintă în tabelul următor.

Tabelul 2. Indicatorii principali privind executarea bugetului public național și a componentelor acestuia în semestrul I 2020

	mil. lei				
	dintre care:				
	Bugetul public național*	Bugetul de stat	Bugetul asigurărilor sociale de stat	Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	Bugetele locale
Venituri, total	29 037,7	17 524,5	12 545,8	3 427,6	8 862,9
Transferuri primite		0,7	5 675,9	1 001,9	6 641,9
dobânzi încasate la împrumuturile în interiorul sistemului bugetar		2,7			
Cheltuieli și active nefinanciare, total	32 503,0	22 318,3	11 866,8	3 581,9	8 059,1
Transferuri acordate		13 319,7			0,7
dobânzi achitate la împrumuturile în interiorul sistemului bugetar					2,7
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	-3 465,3	-4 793,8	679,0	-154,3	803,8

* cu excluderea transferurilor în cadrul bugetului public național în sumă de 13 320,4 mil. lei, și dobânzilor la împrumuturile în interiorul sistemului bugetar în sumă de 2,7 mil. lei.

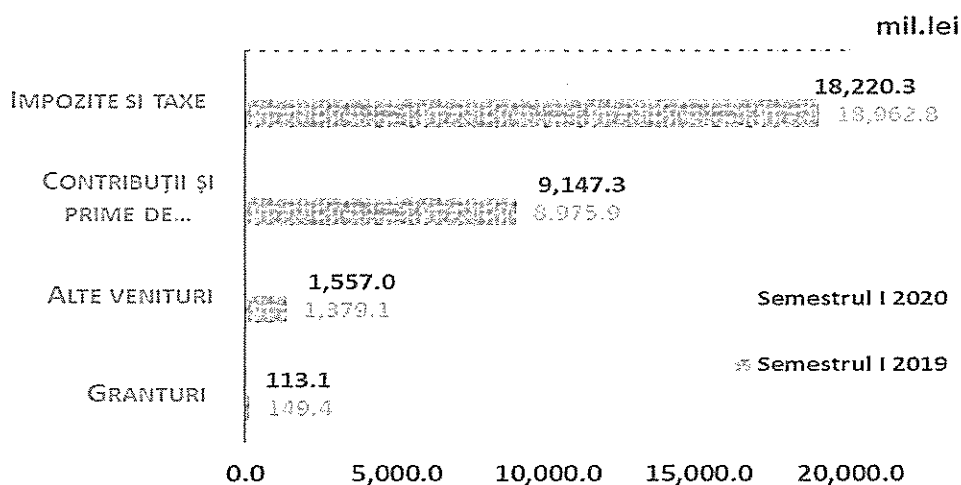
În semestrul I al anului 2020, încasările **veniturilor bugetului public național** s-au diminuat cu 427,0 mil. lei, sau cu 1,4% comparativ cu perioada similară a anului 2019 și au constituit 29 037,7 mil. lei.

Pe tipuri de bugete, la partea de venituri proprii (fără transferuri interbugetare) s-au acumulat venituri mai multe la bugetul asigurărilor sociale de stat cu 169,0 mil. lei sau cu 2,5%, la FAOAM – cu 59,6 mil. lei sau cu 2,5%, la bugetele locale (consolidate) – cu 11,5 mil. lei sau cu 0,5%, iar la bugetul de stat – cu 667,1 mai puțin sau 96,3 față de perioada similară a anului 2019.

Din suma totală a veniturilor bugetului public național, ponderea cea mai mare revine impozitelor și taxelor - 62,7% sau 18 220,3 mil. lei. Contribuțiile și primele de asigurări obligatorii au constituit 31,5% (9 147,3 mil. lei), alte venituri – 5,4% (1 557,0 mil. lei) și granturile – 0,4% (113,1 mil. lei).

Evoluția veniturilor bugetului public național în semestrul I al anilor 2019-2020 se prezintă în diagrama care urmează:

**Diagrama: 1 Evoluția veniturilor bugetului public național,
30 iunie 2019- 30 iunie 2020**

Veniturile colectate de către Serviciul Fiscal de Stat au însumat 19 284,7 mil. lei, cu 120,9 mil. lei sau 0,6% mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019. Creșterea veniturilor comparativ cu perioada similară a anului precedent s-a înregistrat: la bugetul asigurărilor sociale de stat – 6,6%, bugetele locale consolidate – 4,9%, fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 2,1%, iar veniturile bugetului de stat s-au redus cu 5,2 la sută.

Veniturile colectate de către Serviciul Vamal au constituit 9 918,3 mil. lei, cu 379,9 mil. lei sau 3,7% mai puțin comparativ cu perioada similară a anului 2019.

Restanțele la plata impozitelor și taxelor la bugetul public național la situația din 30 iunie 2020 au constituit 1 468,3 mil. lei, cu 395,1 mil. lei mai mult față de situația de la începutul anului. Restanțele la impozitele și taxele administrate de către Serviciul Fiscal de Stat au crescut cu 401,8 mil. lei, iar la Serviciul Vamal s-au micșorat cu 6,7 mil. lei.

Cheltuielile bugetului public național realizate în semestrul I al anului 2020 au constituit 32 503,0 mil. lei, reprezentând o creștere cu 933,2 mil. lei sau cu 3,0% față de aceeași perioadă a anului 2019.

Ca pondere în PIB¹, cheltuielile au crescut cu 0,2 p.p., de la 15,1% în semestrul I al anului 2019 până la 15,3% în semestrul I al anului 2020.

Pe componente ale bugetului public național, cheltuielile realizate în semestrul I al anului 2020 reprezintă:

- bugetul de stat – 8 998,6 mil. lei (fără transferuri interbugetare) (27,7%);
- bugetul asigurărilor sociale de stat – 11 866,8 mil. lei (36,5%);
- fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 3 581,9 mil. lei (11,0%);

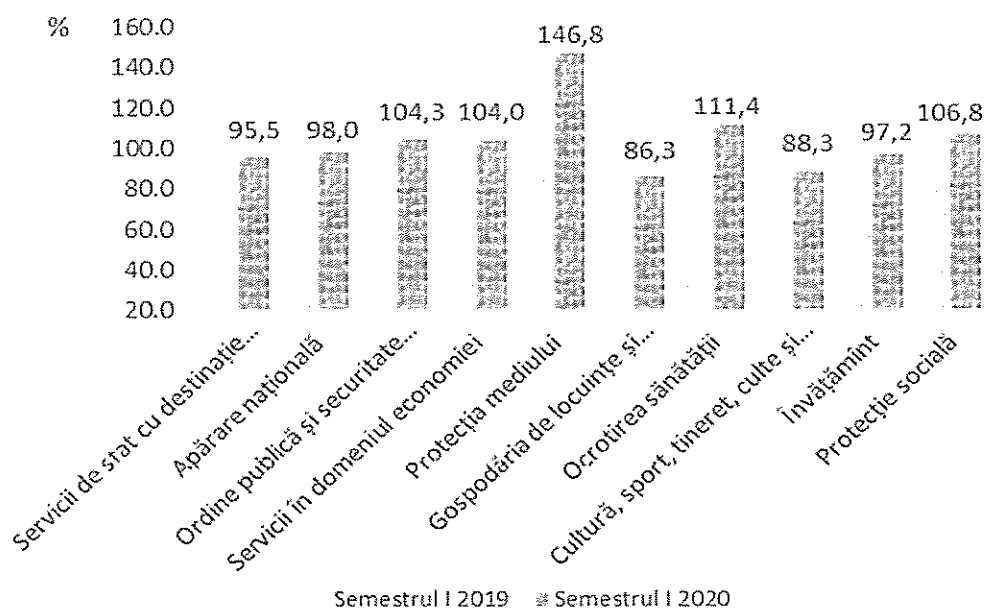
¹ Aici și în continuare pe text: PIB pentru anul 2019 = 210 099 mil. lei

➤ bugetele locale – 8 055,7 mil. lei (24,8%).

Comparativ cu semestrul I al anului 2019, cea mai mare creștere au atins cheltuielile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală – cu 387,8 mil. lei sau cu 12,1%, constituind 3 581,9 mil. lei; cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat - cu 868,8 mil. lei sau cu 7,9%, constituind 11 866,8 mil. lei; cheltuielile bugetului de stat, fără transferurile către alte bugete – cu 68,1 mil. lei sau cu 0,8%, constituind 8 998,6 mil. lei. Cheltuielile bugetelor locale au constituit 8 055,7 mil. lei sau cu 391,5 mil. lei sau 4,6% mai puțin față de perioada similară a anului 2019.

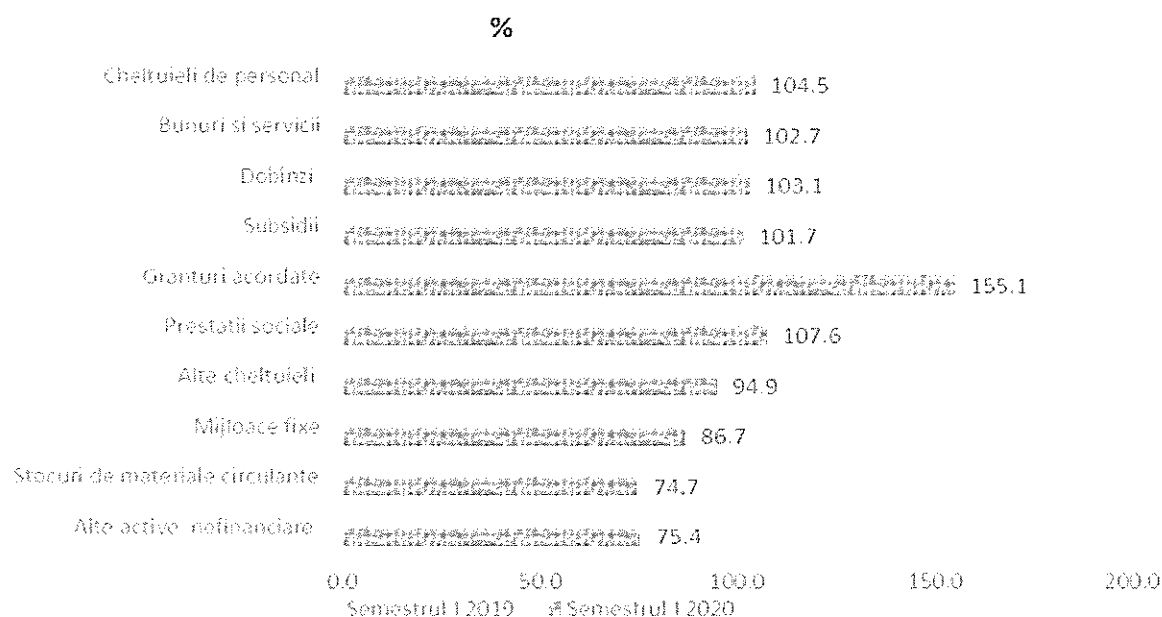
În aspectul funcțional al cheltuielilor (Diagrama 2), cele mai semnificative creșteri s-au înregistrat la: protecția mediului (+46,8%), ocrotirea sănătății (+11,4%), protecție socială (+6,8%), ordine publică și securitatea națională (+4,3%), servicii în domeniul economiei (+4%). Totodată, s-au înregistrat diminuări la cheltuielile pentru gospodăria de locuințe și comună (-13,7%), cultură, sport, tineret, culte și odihnă (-11,7%), servicii de stat cu destinație generală (-4,5%), învățământ (-2,8%) și apărarea națională (-2,0%). Nivelul redus de executare a cheltuielilor în aceste sectoare este rezultatul restricțiilor impuse asupra diferitor activități în condițiile pandemiei COVID-19.

Diagrama 2. Evoluția cheltuielilor bugetului public național în semestrul I 2020 comparativ cu semestrul I 2019 (pe grupe funcționale)

În aspect economic (Diagrama 3), comparativ cu semestrul I 2019, s-au majorat cheltuielile pentru granturi acordate (55,1%), prestații sociale (+7,6%), cheltuieli de personal (+4,5%), dobânzi (+3,1%), bunuri și servicii (+2,7%). Totodată, s-au atestat și diminuări la alte cheltuieli (-5,1%), mijloace fixe (-13,3%), stocuri de materiale (-25,3%) și alte active nefinanciare (-24,6%).

**Diagrama 3. Evoluția cheltuielilor bugetului public național
în semestrul I 2020 comparativ cu semestrul I 2019 (pe categorii economice)**

Executarea bugetului public național în primele 6 luni ale anului 2020 s-a încheiat cu un ***sold bugetar (deficit)*** de 3 465,3 mil. lei, sau 1,6% în PIB, în condițiile, în care ținta de deficit bugetar pentru anul 2020 a fost stabilită de 7,6% din PIB.

**Tabelul 3. Soldul bugetului public național și a componentelor acestuia,
și sursele de finanțare în semestrul I 2020**

	mil. lei				
	Bugetul public național	dintre care:			
		Bugetul de stat	Bugetul asigurărilor sociale de stat	Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	Bugetele locale
Deficit (-)/ Surplus (+)	-3 465,3	-4 793,8	679,0	-154,3	803,8
Surse de finanțare, total	3 465,3	4 793,8	-679,0	154,3	-803,8
1. Surse interne	3 434,6	3 503,6	-163,0	-	93,2
2. Surse externe	4 177,1	4 201,8	-	-	-24,7
3. Modificarea soldurilor la conturi (majorarea (-), micșorarea (+))	-4 145,6	-2 911,6	-516,0	154,3	-872,3

La situația din 30 iunie 2020, la bugetul public național s-au înregistrat ***creanțe cu termen expirat*** în sumă de 3,0 mil. lei, care comparativ cu 1 ianuarie 2020 s-au majorat cu 1,0 mil. lei sau cu 50,0 la sută.

Datoriile cu termen de achitare expirat (arierate) ale bugetului public național la situația din 30 iunie 2020 au constituit 24,6 mil. lei. În comparație cu 1 ianuarie 2020, acestea s-au micșorat cu 0,1 mil. lei sau cu 0,4 la sută.

La situația din 30 iunie 2020, *soldurile mijloacelor bănești* în conturile bugetelor componente ale bugetului public național au constituit 8 805,8 mil.lei, dintre care 1 087,0 mil.lei sunt înregistrate la proiectele finanțate din surse externe.

Executarea bugetului de stat în semestrul I al anului 2020

La situația din 30.06.2020, parametrii bugetului de stat au constituit, la partea de la *venituri* - 17 524,5 mil.lei, la partea de *cheltuieli* – 22 318,3 mil.lei și *soldul bugetar (deficit)* - 4 793,8 mil.lei.

Executarea indicatorilor principali ai bugetului de stat în semestrul I al anului 2020 se prezintă în tabelul următor.

	Precizat	Executat la 30.06.2020	% executării
Venituri	37.800,1	17.524,5	46,4%
Cheltuieli	53.775,3	22.318,3	41,5%
Sold bugetar (deficit)	-15.975,2	-4.793,8	30,0%

În semestru I al anului 2020, *veniturile totale ale bugetului de stat* au constituit 17 524,5 mil. lei, inclusiv:

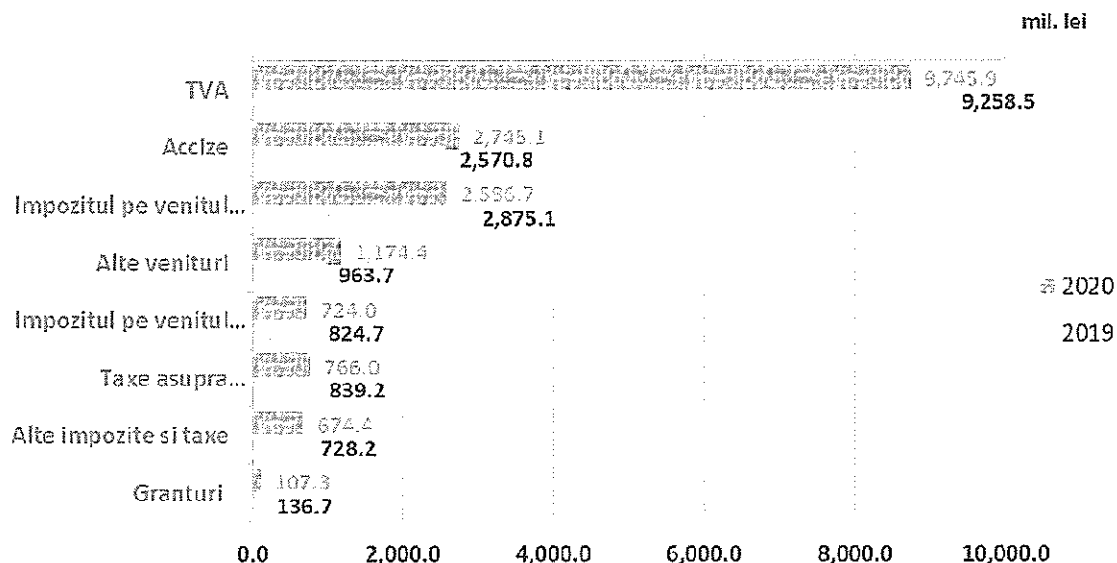
- veniturile generale și colectate – 17 413,6 mil. lei,
- veniturile proiectelor finanțate din surse externe – 110,9 mil. lei.

Față de prevederile anuale, veniturile bugetului de stat în perioada vizată au înregistrat un grad de realizare de 46,4%, inclusiv la proiectele finanțate din surse externe – 15,6%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent încasările date s-au micșorat cu 3,7%, dintre care veniturile proiectelor finanțate din surse externe s-au redus cu 27,2 la sută.

Din suma totală a veniturilor bugetului de stat, ponderea cea mai mare le revine impozitelor și taxelor – 92,7% sau 16 242,1 mil. lei, altor venituri – 6,7% (1 174,4 mil. lei), granturilor – 0,6% (107,3 mil. lei) și transferurilor de la alte bugete – 0,004% (0,7 mil. lei).

Comparativ cu semestrul I al anului 2019, s-au *micșorat*: încasările de la impozite și taxe cu 848,7 mil. lei și au constituit 95,0%, granturile – cu 29,4 mil. lei, constituind 78,5%, transferurile de la alte bugete - cu 5,0 mil. lei sau la nivel de 12,3%; iar încasările din alte venituri s-au *majorat* cu 210,7 mil. lei sau cu 21,9%. Diagrama 4 prezintă evoluția principalelor tipuri de venituri ale bugetului de stat comparativ cu perioada similară a anului precedent, iar descrierea principalilor factori care au influențat aceste încasări se prezintă în Boxa 1.

**Diagrama 4. Evoluția principalelor tipuri de venituri ale bugetului de stat
în semestrul I 2020 comparativ cu semestrul I 2019**

Boxa. 1 Factorii care au influențat la încasarea veniturilor bugetului de stat în semestrul I 2020

În continuare se prezintă descrierea factorilor principali care au influențat diminuarea veniturilor în semestrul I al anului 2020, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Reducerea veniturilor se explică prin evoluția nefavorabilă a încasărilor bugetare ca urmare a izbucnirii crizei generate de pandemia COVID-19, care a provocat tulburări atât de ordin social, cât și de ordin economic și financiar.

Impozitul pe venitul persoanelor fizice

Reducerea încasărilor la bugetul de stat de la impozitul pe venitul persoanelor fizice în semestrul I 2020 față de perioada similară a anului 2019 cu 100,6 mii lei, s-a produs ca urmare a modificărilor operate la *Legea 397/2003 privind finanțele publice locale*, și anume reieșind din majorarea cotelor de defalcare la impozitul pe venitul persoanelor fizice pentru autorităților publice locale de nivelul I, precum și suspendarea activității în unele sectoare ale economiei.

Totodată, o parte din acest impact a fost acoperit din contul *creșterii salariului mediu lunar pe economie*, inclusiv în sectorul bugetar (în trimestrul I: +12,7% (sectorul privat) și +13,6% (sectorul bugetar), în trimestrul II +7,5% (sectorul privat) și +7,4% (sectorul bugetar)).

mil. lei

	2019	2020	devieri	
	semestrul I		+,-	%
Impozitul pe venitul persoanelor fizice	824,7	724,0	-100,6	87,8%

Impozitul pe venitul persoanelor juridice

Reducerea încasărilor de la impozitul pe venitul persoanelor juridice în semestrul I 2020 față de perioada respectivă a anului 2019 se explică prin evoluția nefavorabilă și totodată prin aplicarea restricțiilor în sistarea parțială sau totală a desfășurării activității economice ca urmare a crizei COVID-19, conform Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr.16 din 10.04.2020. Rezultatul acestor restricții au provocat daune financiare semnificative pentru agenții economici din domeniul HoReCa, cât și din alte domenii (transport, comerțul intern de bunuri și servicii). Drept rezultat, contribuabilii au fost lipsiți de posibilitatea de a activa în regim obișnuit, precum și de a încasa venituri, care ulterior a condus la achitarea în cuantum mai redus a impozitului respectiv.

<i>mil. lei</i>				
	2019	2020	<i>devieri</i>	
	semestrul I		+, -	%
Impozitul pe venitul persoanelor juridice	2 875,1	2 586,7	- 288,4	90,0%

Taxa pe valoarea adăugată

Diminuarea TVA în semestrul I 2020 se datorează îndeosebi impactului provocat de pandemia COVID-19, și anume:

- diminuarea consumului gospodăriilor casnice (- 1,6% în trimestrul I 2020);
- diminuarea comerțului cu amănuntul și ridicata, precum și a serviciilor prestate populației;
- diminuarea volumului importurilor cu 14,8% în 6 luni ale anului 2020 față de perioada respectivă a anului 2019;
- fluctuația cursului de schimb valutar.

<i>mil. lei</i>				
	2019	2020	<i>devieri</i>	
	semestrul I		+, -	%
Total TVA	9 258,5	8 745,9	-512,6	94,5%
TVA intern	3 448,7	3 438,7	-10,0	99,7%
TVA la import	7 136,0	6 623,2	-512,8	92,8%
restituirea TVA	-1 326,2	-1 316,0	10,2	99,2%

Criza cauzată de efectele pandemiei COVID-19 a impus aplicarea unor măsuri de susținere a economiei naționale în perioada stării de urgență prin:

- reducerea cotei TVA de la 20% la 15% pentru sectorul HORECA, începând cu 1 mai 2020;
- instituirea Programului de rambursare a TVA, pentru întreprinderile înregistrate în calitate de contribuabili ai TVA și care înregistrează sumele TVA spre deducere.

Accize

Încasările din accize în semestrul I 2020, față de perioada respectivă al anului 2019, s-au majorat cu 174,3 mil.lei sau 6,8 la sută. Accizele la mărfurile importate s-au majorat cu 191,0 mil.lei datorită:

- majorării încasărilor de la accizele la produsele petroliere reieșind din ajustarea cotelor la accize începînd cu 01.01.2020 și majorării volumului importurilor de produse petroliere în semestrul I al anului 2020 cu 3,7% față de perioada similară a anului precedent (2020 – 378,6 mii tone, 2019 – 365,0 mii tone);
- majorării încasărilor de la accizele la produsele din tutun, reieșind din ajustarea cotelor la accize și majorării volumului importurilor în semestrul I al anului 2020 cu 2,9% față de perioada similară a anului precedent (2020 – 1.096,0 mil buc., 2019 – 1.065,3 mil buc.).

Boxa. 1 Factorii care au influențat la încasarea veniturilor bugetului de stat în semestrul I 2020 (cont.)

Totodată, accizele la mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova s-au redus cu 35,0 mil. lei, în mare parte datorită diminuării încasărilor din accize la produsele alcoolice, vinuri și bere, ca rezultat al măsurilor de protecție și de prevenire a răspândirii COVID-19, precum și sistarea activităților în domeniul HoReCa.

mil. lei

	2019	2020	devieri	
	semestrul I		+, -	%
Total accize	2 570,8	2 745,1	174,3	106,8%
accize interne	240,8	205,8	-35,0	85,5%
accize la import	2 349,8	2 540,8	191,0	108,1%
restituirea accizelor	-19,8	-1,5	18,3	7,6%

Taxa asupra comerțului exterior și operațiunilor externe

Diminuarea taxei asupra comerțului exterior în semestrul I 2020 se datorează micșorării volumului exporturilor și importurilor în perioada de 6 luni ale anului 2020 față de aceeași perioadă a anului 2019 cu 14,0% și 14,8% respectiv, datorită influenței negative a cursului de schimb valutar. Încasările de la taxa consulară s-au redus cu 17,5 mii lei față de perioada similară a anului precedent ca urmare a suspendării activității misiunilor diplomatice în perioada declarării stării de urgență în țările de amplasare a acestora.

mil. lei

	2019	2020	devieri	
	semestrul I		+, -	%
Total	839,2	766,0	-73,3	91,3%
taxa vamală	553,2	525,6	-27,6	95,0%
taxa pentru efectuarea procedurilor vamale	246,3	218,1	-28,2	88,6%
taxa consulară	39,8	22,3	-17,5	56,0%

Alte venituri

Încasările din taxele pentru folosirea drumurilor, în semestrul I 2020, au constituit 453,5 mil. lei, cu 36,2 mil. lei sau cu 7,4% mai puțin față de semestrul I al anului precedent. Diminuarea încasărilor respective s-a produs ca urmare a aplicării măsurilor restrictive de traversare a frontierei RM de către autovehiculele neînmatriculate în RM, precum și sistarea activității organelor care efectuează înmatricularea de stat a autovehiculelor odată cu declararea stării de urgență pe teritoriul RM.

Plățile pentru poluarea mediului, în semestrul I 2020, au fost încasate în sumă de 154,1 mil. lei, cu 21,0 mil. lei (+15,8%) mai mult decât în semestrul I 2019 din contul revizuirii cotelor la ambalajul primar din material din plastic cu circa 20% introduse prin Legea nr.122/2019 pentru modificarea unor acte legislative.

Veniturile din proprietate în semestrul I 2020, au fost încasate în sumă de 468,9 mil. lei, cu 265,5 mil. lei (de 2 ori) mai mult față de semestrul I 2019, în special, din contul transferării soldului profitului disponibil pentru repartizare al Băncii Naționale a Moldovei în sumă de 218,4 mil. lei (conform modificării art.20 alin.(5) din Legea 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei), precum și din contul dividendelor și defalcărilor de la profitul net transferate la buget de către societățile pe acțiuni cu cota statului și întreprinderile de stat în sumă de 57,5 mil. lei.

Boxa. 1 Factorii care au influențat la încasarea veniturilor bugetului de stat în semestrul I 2020 (cont.)

Încasările din amenzi și sancțiuni s-au redus în semestrul I al anului 2020 cu circa 54,2 mil. lei (la nivel de 69,4%), în special din contul reducerii încasărilor din amenzile aplicate de organele de control cu 48,8 mil.lei, cauza fiind introducerea moratoriului asupra tuturor controalelor de stat (fiscale, financiare) până la 30 iunie 2020.

La conturile deschise de Ministerul Finanțelor pentru donatii destinate combaterii COVID-19 la situația în 30 iunie au fost încasate mijloace bănești în sumă totală de 25,4 mil.lei.

Restanțele la plata impozitelor și taxelor la bugetul de stat au constituit la 30 iunie 2020, 895,5 mil. lei, majorând-se cu 201,2 mil. lei sau cu 29,0% față de situația de la începutul anului. Restanțele la impozitele și taxele administrate de către Serviciul Fiscal de Stat s-au majorat cu 207,9 mil.lei, iar la cele administrate de Serviciul Vamal s-au micșorat cu 6,7 mil.lei.

Majorarea restanțelor la impozitele și taxele administrate de către Serviciul Fiscal de Stat s-a produs, ca urmare a declarării stării de urgență provocată de epidemia COVID-19, care a condus la aplicarea unor restricții legate de prelungirea termenelor de achitare a obligațiilor fiscale.

Cheltuielile bugetului de stat în semestrul I 2020 au fost realizate în sumă de 22 318,3 mil. lei, dintre care în cadrul proiectelor finanțate din surse externe – 831,5 mil. lei. Nivelul de realizare a prevederilor anuale a constituit 41,5%, inclusiv la cheltuielile în cadrul proiectelor finanțate din surse externe – 19,1%. Executarea joasă a cheltuielilor bugetare, în special a proiectelor finanțate din surse externe se datorează în mare parte restricțiilor impuse în legătură cu pandemia COVID-19.

Cheltuieli cu gradul de realizare mai înalt decât media pe buget s-au înregistrat în domeniile *protecției sociale* (56,2%), *învățământ* (48,3%) și *cultură, sport, tineret, culte și odihnă* (43,4%). În celelalte domenii, nivelul de executare a cheltuielilor a constituit de la 17,9% la *gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale* până la 40,1% la *ordinea publică și securitate națională*.

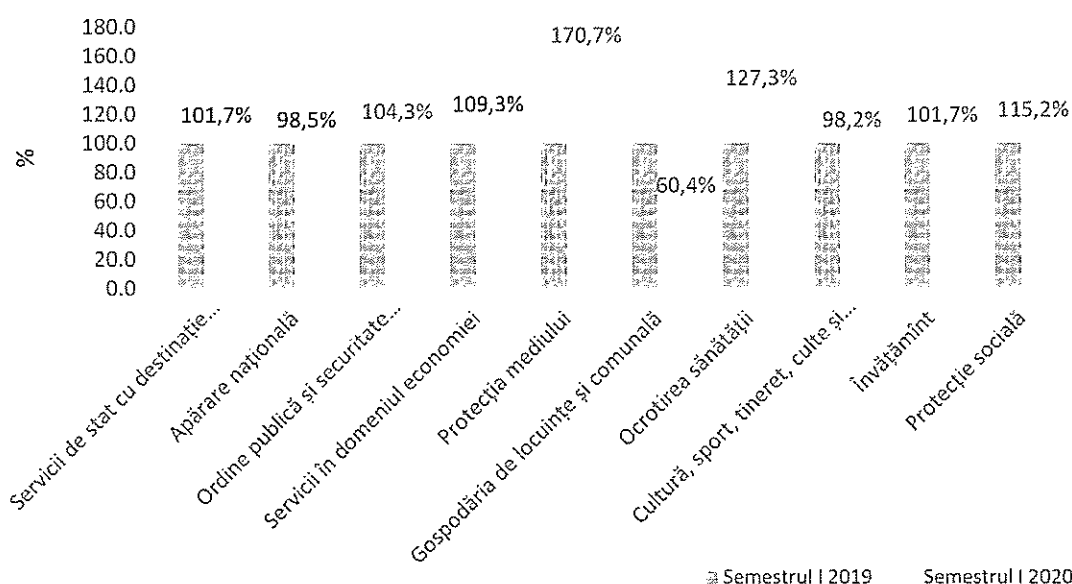
Comparativ cu semestrul I al anului 2019, cheltuielile din fondurile de urgență ale Guvernului au fost în creștere cu 44,3 mil. lei. În semestrul I al anului 2020, cheltuielile din fondurile de urgență ale Guvernului au fost executate în volum de 49,3 mil. lei, dintre care 86,3% revin autorităților publice centrale. Mijloacele repartizate au fost utilizate pentru finanțarea cheltuielilor urgente legate de procurarea echipamentelor de protecție în scopul prevenirii și controlului

infecției cu COVID-19, precum și pentru acordarea indemnizațiilor unice angajaților infectați cu COVID-19.

Comparativ cu semestrul I 2019, cheltuielile realizate în anul curent sunt în creștere cu 1 534,5 mil. lei sau cu 7,4%.

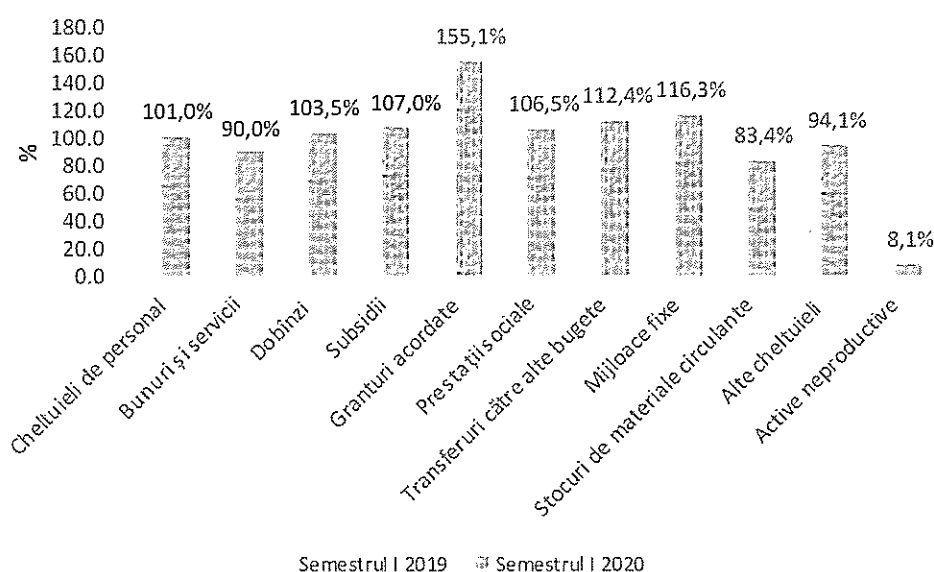
În *aspect funcțional*, majoritatea cheltuielilor au înregistrat *majorări* comparativ cu semestrul I 2019. Creșteri semnificative se atestă la *protecția socială* (+793,9 mil. lei), *ocrotirea sănătății* (+309,7 mil. lei), *servicii în domeniul economiei* (+214,2 mil. lei) și *învățământ* (+100,3 mil. lei). Totodată, se constată *diminuări* neînsemnate în sectoarele *gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale* (-48,4 mil. lei), *cultură, sport, tineret, culte și odihnă* (-7,0 mil. lei) și *apărarea națională* (-3,7 mil. lei).

**Diagrama 5. Evoluția cheltuielilor bugetului de stat,
30 iunie 2019 - 30 iunie 2020**

În *aspect economic*, față de semestrul I al anului 2019 creșteri considerabile se atestă la cheltuielile pentru *granturi acordate* (+55,1%); *mijloace fixe* (+16,3%); *transferuri către alte bugete* (+12,4%); *subsidii* (+7,0%); *dobânzi* (+3,5%); *prestații sociale* (+6,5%).

**Diagrama 6. Evoluția cheltuielilor bugetului de stat,
30 iunie 2019-30 iunie 2020**

Cheltuielile de personal au fost executate în sumă de 3 310,0 mil.lei, fiind în creștere cu 34,2 mil.lei sau cu 1,0% comparativ cu semestrul I 2019. Luînd în considerație ca începînd cu 1 ianuarie 2020, valoarea de referință pentru angajații din sectorul bugetar s-a majorat cu circa 8%, în conformitate cu prevederile Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, creșterea modestă a cheltuielilor de personal în semestru I al anului curent se explică prin reducerea cu 1100 de unități de personal a numărului de unități efectiv încadrate, dintre care 626 unități stabilite prin moratoriul temporar privind încadrarea personalului în autoritățile publice/instituțiile finanțate din bugetul de stat conform HG nr.672/2019.

Cheltuielile pentru **bunuri și servicii** s-au realizat în volum de 681,0 mil.lei și au înregistrat o diminuare cu 10,0% comparativ cu semestrul I 2019. Diminuarea acestor tipuri de cheltuieli a fost determinată de restrîngerea sau sistarea temporară a activităților în sectorul bugetar ca urmare a măsurilor de protecție împotriva răspîndirii COVID-19.

Cheltuielile pentru **dobânzi** au fost executate în sumă de 833,1 mil.lei și au înregistrat o majorare cu 28,0 mil. lei sau 3,5% comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Pentru **serviciul datoriei de stat externe** au fost utilizate mijloace în sumă de 185,0 mil. lei (10,4 mil. dolari SUA), ceea ce constituie 36,9% din suma precizată pe an.

Pentru **serviciul datoriei de stat interne** în această perioadă au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 648,1 mil. lei, ceea ce constituie 44,8% din suma precizată pe an. În perioada de raportare, cheltuielile pentru serviciul datoriei de

stat interne s-au majorat cu 35,6 mil. lei sau cu 5,8 la sută în comparație cu perioada analogică a anului 2019. Acest fapt este datorat în mare parte deservirii unui volum mai mare de VMS emise pe piața primară în primul semestru al anului 2020 comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

- 271,8 mil. lei pentru plata dobânzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (41,9%), inclusiv 7,9 mil lei pentru plata dobânzii la VMS emise pentru crearea rezervei de lichidități (1,2%);
- 69,8 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS convertite (10,8%);
- 306,5 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat (47,3%).

Cheltuielile pentru *subsidii* au fost realizate în sumă de 1 515,6 mil. lei și au înregistrat o creștere cu 7,0% comparativ cu semestrul I 2019. Majorarea acestor cheltuieli a fost influențată în principal de majorarea subsidiilor pentru gospodăria drumurilor, producătorilor agricoli și agenților economici, incluzând întreprinderile și organizațiile necomerciale care au instituit șomaj tehnic și/sau staționare în perioada stării de urgență, conform Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr.16 din 10 aprilie 2020.

În vederea susținerii mediului de afaceri a fost implementat mecanismul de suport prin programul de subvenționare a dobânzilor întreprinderilor ce au contractat / contractează credite în perioada 1 mai 2020 – 31 decembrie 2020 și programul de rambursare a TVA. La situația din 30.06.2020, de către Serviciul Fiscal de Stat au fost adoptate 372 decizii de confirmare a subvențiilor plăților salariale și 9 decizii de subvenționare a dobânzilor, fiind realizate în mărime de 18,7 mil. lei.

Granturi acordate au fost realizate în sumă de 10,7 mil. lei și au înregistrat o creștere nominală de 55,1% comparativ cu semestrul I 2019.

Cheltuielile pentru *prestații sociale* au constituit 215,3 mil. lei și au înregistrat o creștere cu 6,5% comparativ cu semestrul I 2019. Evoluția cheltuielilor pentru prestații sociale a fost influențată inclusiv de implementarea Programului de stat „Prima casă” în legătură cu măsurile de extindere a beneficiarilor potențiali.

Transferurile către alte bugete au atins cifra de 13 319,7 mil. lei, cu o creștere de 12,4% față de semestrul I 2019. În cadrul acestora, transferurile către bugetele locale au atins o creștere de circa 5,0%, inclusiv din contul transferurilor acordate pentru compensarea pierderilor de venituri ale bugetelor locale.

Cheltuielile pentru *mijloace fixe* s-au executat în sumă de 814,4 mil. lei și au înregistrat o creștere cu 16,3% față de semestrul I 2019.

Pentru *stocuri de materiale circulante*, cheltuielile au constituit 262,6 mil.lei, cu o diminuare 16,6 % comparativ cu semestrul I 2019, nevalorificare mijloacelor financiare, ca urmare a restricțiilor ce urmau a fi respectate în legătură cu pandemia COVID-19.

Alte cheltuieli au fost realizate în sumă de 1 354,9 mil.lei, cu o diminuare de 5,9% față de semestrul I 2019.

Executarea bugetului de stat în semestrul I al anului 2020 s-a încheiat cu un *sold bugetar (deficit) în sumă de 4 793,8 mil. lei*, ce constituie 30,0% din suma precizată pe an.

Sursele de finanțare a deficitului au fost: VMS emise pe piața primară (3 082,7 mil.lei), împrumuturi debursate de către creditorii externi (5 377,0 mil. lei), alte surse interne (330,9 mil. lei), creanțe interne ale bugetului (261,1 mil. lei).

Din suma totală a împrumuturilor debursate, *împrumuturi pentru suport bugetar* au constituit 4 529,8 mil.lei, dintre care ultima transă pentru programul FMI – 208,6 mil.lei (11,82 mil. dolari SUA), creditul de urgență din partea FMI pentru combaterea COVID-19 – 4 306,8 mil.lei (234,5 mil. dolari SUA), împrumutul în cadrul proiectului TAMP - 14,4 mil.lei (0,8 mil. dolari SUA) și 847,2 mil. lei pentru *proiecte finanțate din surse externe*.

Totodată, în perioada gestionară au fost onorate obligațiuni față de creditorii externi în sumă de 1 175,2 mil. lei (echivalentul a 66,3 mil. dolari SUA), reacreditate împrumuturi instituțiilor financiare și nefinanciare (-96,6 mil. lei), răscumpărarea VMS pentru crearea rezervei de lichidități emise în anii 2017-2018 (-75,8 mil.lei).

La situația din 30 iunie 2020, *soldurile mijloacelor bănești* în conturile bancare a bugetului de stat, la situația din 30 iunie 2020 au constituit 5 826,2 mil.lei și au fost majorate cu 2 911,6 mil. lei față de începutul anului 2020, dintre care 1 042,2 mil. lei sunt înregistrate la proiectele finanțate din surse externe.

În perioada de 6 luni 2020, la bugetul de stat s-au înregistrat *creanțe cu termen expirat* în sumă de 0,2 mil.lei, care comparativ cu 1 ianuarie 2020 s-au majorat cu 0,1 mil.lei.

Datoriile cu termen de achitare expirat (arierate) ale bugetului de stat la situația din 30 iunie 2020 au constituit 2,2 mil.lei. În comparație cu 1 ianuarie 2020, acestea s-au majorat cu 1,5 mil.lei, motivele principale invocate de autoritățile/instituțiile bugetare fiind insuficiența alocațiilor bugetare și tergiversarea finanțării din Fondul Ecologic Național.

Evoluții în domeniul datoriei de stat și altor angajamente condiționate în semestrul I 2020

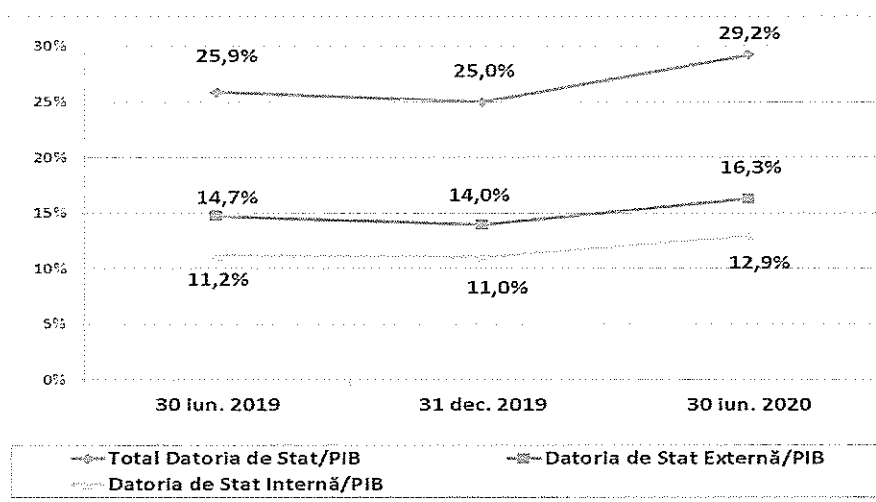
Soldul datoriei de stat

La situația din 30 iunie 2020, *soldul datoriei de stat* a constituit **59 995,3 mil.lei**, fiind compus din 1 940,5 mil. dolari SUA *datorie de stat externă* (echivalentul a 33 429,6 mil. lei) și 26 565,7 mil. lei *datorie de stat internă*², înregistrând o majorare comparativ cu sfârșitul anului 2019 cu 7 173,3 mil. lei sau cu 13,6%, la valoarea nominală.

Majorarea soldului datoriei de stat la situația din 30 iunie 2020 comparativ cu sfârșitul anului 2019 se datorează majorării datoriei de stat externe pe fondul finanțării externe nete pozitive în valoare de 229,2 mil. dolari SUA, fiind condiționată și de fluctuația pozitivă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute pe parcursul semestrului I al anului 2020. Totodată, soldul datoriei de stat a fost influențat și de majorarea datoriei de stat interne din contul emisiunii nete a VMS pe piața primară în sumă de 3080,3 mil.lei la valoarea nominală sau 3006,9 mil. lei la preț de cumpărare.

Ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 30 iunie 2020, a constituit 29,2%, înregistrând o majorare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2019 cu 4,2 p.p.

Diagrama 8. Evoluția datoriei de stat în PIB, 30 iunie 2019–30 iunie 2020, (%)

La situația din 30 iunie 2020, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați constituie 4 667,3 mil. lei, dintre care:

- 670,4 mil. lei – autoritățile publice locale;
- 1 812,9 mil. lei – instituțiile nefinanciare;
- 2 184,0 mil. lei – instituțiile financiare.

² Începând cu 31.05.2020 soldul datoriei de stat interne se prezintă la valoarea nominală, în conformitate cu prevederile HG nr. 234/2020.

În comparație cu semestrul I al anului 2019, soldul datoriilor beneficiarilor reacreditați s-a majorat cu 168,2 mil. lei, ce constituie o creștere de cca 3,7%, fiind condiționată de cererea de acordare a împrumuturilor din partea beneficiarilor reacreditați, cât și de fluctuațiile cursului valutar.

Datoria cu termen expirat la situația din 30 iunie 2020 constituie 263,4 mil. lei sau 5,6% din suma datoriilor totale, inclusiv:

- 3,0 mil. lei – autoritățile publice locale;
- 259,0 mil. lei – instituțiile nefinanciare;
- 1,4 mil. lei – instituțiile financiare.

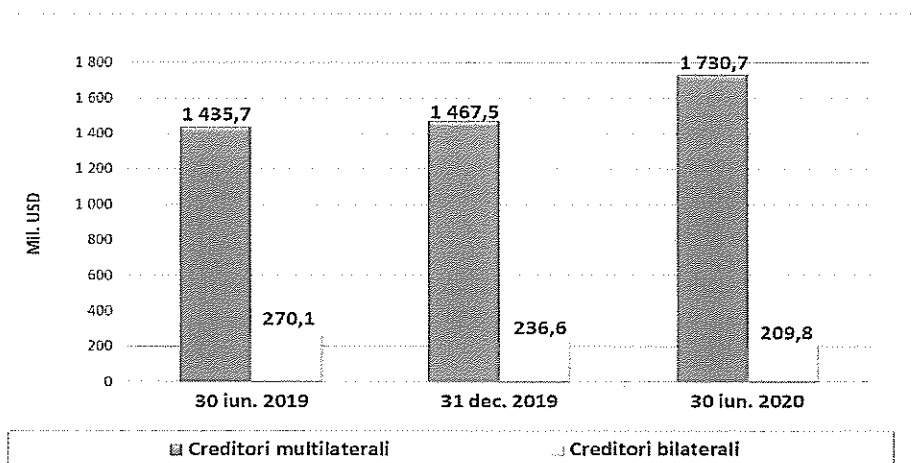
În comparație cu semestrul I al anului 2019, datoria cu termen expirat s-a micșorat cu 9,8 mil. lei, fiind condiționată de achitarea de către unii beneficiari reacreditați a datoriilor expirate, reeșalonării datoriilor unor beneficiari reacreditați.

Datoria de stat externă

La situația din 30 iunie 2020, **soldul datoriei de stat externe** a constituit **1 940,5 mil. dolari SUA** (echivalentul a 33 429,6 mil. lei), fiind format în totalitate din datorie de stat externă directă.

De la începutul anului 2020, soldul datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA a înregistrat o majorare cu 236,4 mil. dolari SUA sau cu 13,9%. Această modificare este justificată prin finanțarea externă netă pozitivă în valoare de 229,2 mil. dolari SUA și fluctuația pozitivă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în sumă de 7,2 mil. dolari SUA.

Diagrama 9. Structura datoriei de stat externe pe creditori, 30 iunie 2019-30 iunie 2020

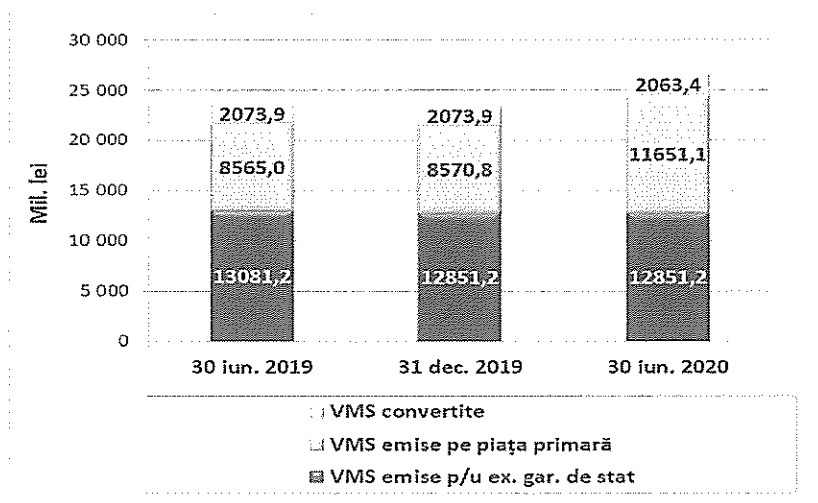

Datoria de stat internă

La situația din 30 iunie 2020, soldul datoriei de stat interne a constituit **26 565,7 mil. lei** la valoarea nominală, dintre care:

- VMS emise pe piața primară - 11 651,1 mil. lei (43,9%)
- VMS convertite - 2 063,4 mil. lei (7,8%)
- VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat. -12 851,2 mil. lei (48,4 %)

Diagrama 10. Evoluția datoriei de stat interne, 30 iunie 2019-30 iunie 2020

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2019, *datoria de stat internă* la valoarea nominală s-a majorat cu **3 069,8 mil. lei** sau cu 13,1 la sută, iar comparativ cu situația din 30 iunie 2019 s-a majorat cu 2 845,6 mil. lei sau cu 12,0 la sută. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs preponderent din contul majorării emisiunii nete a VMS pe piața primară cu 3 080,3 mil. lei.

Creanțele interne

În semestrul I al anului 2020 băncile comerciale în proces de lichidare au transferat la bugetul de stat din *valorificarea activelor* sale mijloace bănești în sumă de **78,5 mil. lei**, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. - 0,5 mil. lei;
- „Banca de Economii” S.A. - 53,0 mil. lei;
- BC „Banca Socială” S.A. - 25,0 mil. lei.

Astfel, la situația din 30 iunie 2020, *datoria băncilor în proces de lichidare* respective față de Ministerul Finanțelor a constituit **12 011,9 mil. lei**, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 357,1 mil. lei;
- „Banca de Economii” S.A. – 7 845,0 mil. lei;
- BC „Banca Socială” S.A. – 1 982,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A. – 1 827,8 mil. lei.

Pe parcursul semestrului I al anului 2020 nu a fost efectuată nici o achitare a datoriei formate în urma executării garanțiilor de stat. Astfel, la situația din 30 iunie 2020, **datoria debitorilor garantați** față de Ministerul Finanțelor a constituit **419,6 mil. lei**, fiind în totalitate cu termen expirat.

Garanțiile de stat

În conformitate cu Legea nr.293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat "Prima casă" și Hotărârea Guvernului nr.202/2018 "Cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a Programului de stat "Prima casă" în anul 2020 continuă implementarea Programului de stat "Prima casă". Acest program este realizat prin intermediul Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), delegată să emită garanții în numele și pe contul statului, în favoarea băncilor care acordă credite persoanelor fizice pentru procurarea unei locuințe, în limita plafoanelor aprobate anual de către Parlament pentru acest scop. Creditele bancare acordate în cadrul Programului sunt garantate de către stat în mărime de 50% din soldul creditului.

Pe parcursul semestrului I al anului 2020 de către băncile comerciale: BC "Moldova-Agroindbank" S.A., BC "Moldindconbank" S.A., BC "Victoriabank" S.A., BC "Mobiasbanca-OTP Group" S.A. și BC "Eximbank" S.A. în cadrul Programului au fost acordate noi **credite garantate de către stat** în sumă de **153,3 mil.lei**. În aceeași perioadă, de către beneficiarii Programului au fost rambursate credite garantate în sumă de 25,9 mil.lei.

Astfel, la situația din 30 iunie 2020 **soldul creditelor garantate** acordate în cadrul Programului a constituit **1 056,0 mil. lei**.

Către finele anului 2020, se prevede că soldul garanțiilor de stat interne nu va depăși 2 500,0 milioane de lei, majorându-se cu 900,0 milioane de lei sau cu 56,3% față de valoarea aprobată, fiind influențat de cererea sporită din partea cetățenilor la Programul de stat "Prima casă".

Perspectivile executării bugetului public național până la finele anului 2020

Reieșind din necesitatea atenuării impactului situației epidemiologice provocate de COVID-19 și consecințelor fenomenelor climatice din țară, în luna iulie curent a fost aprobată Legea nr.131/2020 privind modificarea Legii bugetului de stat pentru anul 2020 nr.172/2019.

Factorii de bază care au determinat modificările operate la bugetul de stat pe anul 2020 sunt următorii:

- majorarea cu 30% a salariilor cadrelor medicale, începând cu 1 septembrie 2020;
- acordarea suportului unic în sumă de 700 lei beneficiarilor de pensii și alocații sociale de stat al căror quantum nu depășește 3000 lei;
- subvenționarea de către stat a agenților economici.

Reieșind din modificările operate la bugetul de stat pentru anul 2020, partea de venituri s-a majorat cu 50,9 mil. lei, partea de cheltuieli – cu 1 282,3 mil. lei și deficitul - cu 1 231,4 mil.lei.

Indicatorii bugetului de stat pentru anul 2020 modificați, conform Legii nr.131/2020 , se prezintă în tabelul care urmează:

Tabelul 4. Indicatorii generali a bugetului de stat pentru anul 2020

(mii lei)			
	Precizat	Rectificat (Legea nr.131/2020)	Devieri (+,-)
Venituri	37.800,1	37.851,0	50,9
Cheltuieli	53.775,3	55.057,6	1.282,3
Sold bugetar (deficit)	-15.975,2	-17.206,6	-1.231,4

Totodată, reieșind din evoluția economiei naționale sub presiunea efectelor produse de epidemia de COVID-19 și nivelul de executare a bugetului de stat în primele șase luni ale anului curent, în luna iulie au fost revizuiți indicatorii macroeconomici și principalii indicatori bugetari pentru anul 2020.

Drept urmare a fost elaborat proiectul de modificare a bugetului de stat, BASS și FAOAM la venituri, cheltuieli și soldul bugetar (deficit) al bugetului de stat pentru anul 2020, care a fost aprobat de către Guvern pe 3 septembrie curent și a fost prezentat Parlamentului spre examinare și adoptare. Conform scenariului scontat, veniturile bugetului de stat au fost propuse spre diminuare cu 649,5 mil.lei, cheltuielile - cu 1 856,7 mil.lei și soldul bugetar cu 1 207,2 mil.lei.

Tabelul 5. Indicatorii generali și sursele de finanțare ale bugetului de stat pentru anul 2020 (scontat)

(mii lei)

Denumirea	Cod	Rectificat (Legea nr.131/2020)	Scontat	Devieri	
				(+,-)	%
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
I. VENITURI, total	1	37.851,0	37.201,5	-649,5	98,3
Impozite și taxe	11	34.657,3	34.226,7	-430,6	98,8
Granturi primite	13	1.155,1	933,4	-221,7	80,8
Alte venituri	14	2.009,9	2.023,6	13,7	100,7
Transferuri primite în cadrul bugetului public național	19	28,7	17,8	-10,9	62,0
II. CHELTUIELI, total	2+3	55.057,6	53.200,9	-1 856,7	96,6
<i>dintre care</i>					
Cheltuieli de personal	21	7 322,4	7 389,4	67,0	100,9
Transferuri acordate în cadrul bugetului public național	29	27 076,1	27 351,1	275,0	101,0
Investiții capitale	3192	1 868,1	1598,7	-269,4	85,6
III. SOLD BUGETAR		-17.206,6	-15.999,4	1.207,2	93,0
IV. SURSE DE FINANȚARE, total		17.206,6	15.999,4	-1.207,2	93,0
ACTIVE FINANCIARE	4	-1.100,4	-822,9	277,5	74,8
Creanțe Interne	41	514,9	518,1	3,2	100,6
Împrumuturi recreditate interne între Bugete	46	44,2	37,2	-7,0	84,2
Împrumuturi recreditate interne instituțiilor nefinanciare și financiare	47	-1.659,5	-1.378,2	281,3	83,0
DATORII	5	21.930,3	19860,0	-2070,3	90,6
Datorii interne	51	5.604,2	5.350,7	-253,5	95,5
Împrumuturi externe	59	16.326,1	14509,3	-1816,8	88,9
MODIFICAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEȘTI	9	-3.623,3	-3037,7	585,6	83,8

Scenariul scontat pentru anul 2020 prevede diminuarea veniturilor bugetului de stat cu 649,5 mil.lei, inclusiv a veniturilor proiectelor finanțate din surse externe - cu 211,6 mil.lei. Se estimează micșorări la încasările din impozite și taxe – cu 430,6 mil.lei, granturi - cu 221,7 mil.lei și transferuri primite în cadrul bugetului public național cu 10,9 mil.lei. Totodată se estimează majorări la TVA la mărfurile produse pe teritoriul Republicii cu 95,4 mil.lei, la accize la mărfurile importate – 126,1 mil.lei, la plăți pentru poluarea mediului – 20,6 mil.lei, defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) – 30,0 mil.lei, impozit unic – 38,2 mil.lei.

Concomitent, a fost modificată structura surselor de finanțare a deficitului, ca urmare a schimbărilor parvenite în special la intrările de împrumuturi externe. Aceste schimbări vor avea impact asupra creanțelor interne și volumului de emisiune a VMS (pentru rezerva de lichidități), precum și modificarea soldului mijloacelor bănești în conturi.

Pentru anul 2020 se estimează că finanțarea externă netă va constitui 14 509,3 mil.lei sau cu 11,1% mai puțin decât valoarea precizată (-1 816,8 mil.lei), din cauza diminuării prognozei intrărilor de împrumuturi de stat externe pe componenta proiecte finanțate din surse externe cu 1 218,7 mil.lei și pe suport bugetar cu 703,1 mil.lei. Reducerea intrărilor de împrumuturi pentru suport bugetar se explică prin excluderea asistenței oferite de Banca Mondială (DPO) în valoare de 946,0 mil.lei și a tranșei II din asistența macrofinanciară Omnibus, oferită de Uniunea Europeană în sumă de 1 040,0 mil. lei, în legătură cu reesalonarea acestora pentru anul 2021. Concomitent a fost inclusă prima tranșă a împrumutului oferit de FMI în cadrul noului Program în sumă de 1 662,9 mil.lei.

Pentru finanțarea deficitului vor fi utilizate și mijloacele bănești din conturile bancare în sumă de 585,6 mil. lei.

Totodată, se estimează că la 31.12.2020 soldurile mijloacelor bănești în conturile bugetului de stat vor constitui 5 001,0 mil.lei, cu 3 234,7 mil.lei mai mult față de 01.01.2020.

Cheltuielile de personal au fost propuse spre majorare cu 67,0 mil.lei pentru asigurarea implementării normelor prevăzute în Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

Transferurile către alte bugete au fost propuse spre majorare la total cu 275,0 mil.lei, incluzând acoperirea insuficienței de venituri proprii pentru:

- bugetul asigurărilor sociale de stat – 99,4 mil. lei
- fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 100,0 mil. lei, și
- bugetele locale – 75,6 mil.lei, în special pentru asigurarea implementării prevederilor Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar (+65,5 mil.lei), alte necesități.

Modificările operate la alocațiile bugetare vizează un set de măsuri și acțiuni cu caracter sectorial și intersectorial. La total, cheltuielile curente au fost propuse a fi diminuate cu 804,7 mil.lei, iar cheltuielile capitale cu 1 052,0 mil.lei. Resursele generale se diminuează cu 636,9 mil.lei, resursele proiectelor finanțate din surse externe se reduc cu 1 147,1 mil.lei, iar veniturile colectate - cu 72,6 mil.lei.

Pentru anul 2020 se estimează diminuarea cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat cu 181,9 mil. lei comparativ cu valoarea aprobată. În legătură cu deservirea la costuri mai mici a valorilor mobiliare de stat (VMS) emise anterior, în anul curent cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne pot constitui 1 327,5 mil. lei sau cu 118,0 mil. lei mai puțin comparativ cu suma aprobată în aceste scopuri. Totodată, urmare a revizuirii surselor de finanțare din contul împrumuturilor de stat externe, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat externe pot constitui 438,1 mil. lei sau cu 63,9 mil. lei mai puțin comparativ cu suma aprobată.

Către finele anului 2020, soldul datoriei de stat la valoarea nominală va constitui 72 359,5 mil.lei, majorându-se cu 4 831,4 mil. lei sau circa 7,2% față de valoarea aprobată, fiind influențat atât de majorarea soldului datoriei de stat externe cu 1 037,8 mil. lei ca urmare a majorării finanțării aferente împrumuturilor de stat externe pentru suport bugetar, cât și de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 3 793,6 mil.lei.

Reieșind din prognoza de majorare a soldului datoriei de stat, către finele anului 2020 ponderea soldului datoriei de stat în PIB se va majora cu 5,6 p.p. față de valoarea aprobată și la situația din 31 decembrie 2020 va constitui 35,3%.

Totodată, estimările scontate pentru anul 2020 includ și majorări la transferurile de la bugetul de stat către alte bugete, indicatorii bugetului public național fiind diminuați la total cu 816,2 mil.lei la partea de venituri și cu 1 944,8 mil.lei la partea de cheltuieli. Deficitul bugetar se diminuează cu 1 128,6 mil.lei și va constitui 16 416,0 mil.lei.

Estimările executării scontate a indicatorilor bugetului public național pe anul 2020 se prezintă în Formularul nr.5.

**Viceprim-ministru,
Ministru al Finanțelor**

Serghei PUȘCUȚA